

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2022/421000283755

**ANALÝZA PANDEMICKÝCH OPATRENÍ, KTORÉ
VPLÝVALI NA DAŇOVÉ ZAŤAŽENIE FYZICKÝCH OSÔB**

Bakalárska práca

2022

Ivana Pontešová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

**ANALÝZA PANDEMICKÝCH OPATRENÍ, KTORÉ
VPLÝVALI NA DAŇOVÉ ZAŤAŽENIE FYZICKÝCH OSÔB**

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: Ing. Miroslava Vašeková, PhD.

Bratislava 2022

Ivana Pontešová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a uviedla som všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Podpis študenta

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela pod'akovať vedúcej bakalárskej práce, Ing. Miroslave Vašekovej, PhD. za jej odporúčania, ochotu, odbornosť a pomoc pri spracovaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

PONTEŠOVÁ, Ivana: *Analýza pandemických opatrení, ktoré vplývali na daňové zaťaženie fyzických osôb.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Miroslava Vašeková, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2022, 49 strán

Bakalárska práca bola zameraná na analyzovanie opatrení v oblasti dane z príjmov fyzických osôb, ktoré boli prijaté počas pandémie koronavírusu na zmiernenie nepriaznivej situácie. V bakalárskej práci sme sa venovali opatreniam zo zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej choroby COVID-19. Cieľom bakalárskej práce bolo zistiť, aké daňové zvýhodnenia v oblasti dane z príjmov mohli fyzické osoby využiť počas obdobia pandémie a zhodnotiť ich účinnosť. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola sa venuje teoretickému pochopeniu daňových úľav, ktoré fyzické osoby mohli využiť. Tiež vysvetľuje najdôležitejšie pojmy, potrebné pre pochopenie danej problematiky. Druhá kapitola popisuje ciele bakalárskej práce, metodiku a metódy skúmania. Tretia kapitola obsahuje príklady, na ktorých je vysvetlená aplikácia opatrení. Súčasťou tretej kapitoly je dotazníkový prieskum, v ktorom zisťujeme názory a skúsenosti fyzických osôb pri aplikácii opatrení v oblasti daní, ktoré boli prijaté počas pandémie.

Kľúčové slová:

Lex korona, pandémia, daňové úľavy, fyzické osoby

ABSTRACT

PONTEŠOVÁ, Ivana: *Analysis of pandemic measures that affected the tax burden of individual persons.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Thesis Supervisor: Ing. Miroslava Vašeková, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2022, 49 pages

The bachelor's thesis focused on analysing the personal income tax measures taken during the coronavirus pandemic to mitigate the adverse situation. In the bachelor's thesis, we examined the measures from Act No. 67/2020 Coll. on Certain Extraordinary Measures in the Financial Sphere in Relation to the Spread of the Dangerous Contagious Disease COVID-19. The aim of the bachelor's thesis was to find out what kind of income tax benefits could individuals take advantage of during pandemic and to evaluate their effectiveness. The thesis is divided into three chapters. The first chapter provides a theoretical understanding of the tax concessions that individuals were able to take advantage of. It also explains the most important keywords needed to properly understand the matter. The second chapter describes objectives of the thesis, methodology and methods of research. The third chapter shows case examples explaining the application of the measures. It includes a questionnaire survey in which we determine the opinions and experiences of individuals in respect of tax measures implemented during the pandemic.

Keywords:

Lex corona, pandemic, tax credits, individuals

Obsah

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky	11
1.1 Vymedzenie fyzickej osoby	11
1.2 Mimoriadne opatrenia vo finančnej oblasti.....	13
1.3 Daň z príjmov fyzických osôb a opatrenia v oblasti dane z príjmov	14
1.3.1 Predĺženie lehoty na podanie daňového priznania.....	16
1.3.2 Výhodnejšie platenie preddavkov na daň z príjmov.....	19
1.3.3 Výhodnejší odpočet daňovej straty	20
1.4 Daňový bonus na dieťa, zmeny v posudzovaní výšky príjmov	22
1.5 Daňovo uznateľné výdavky na testovanie na COVID-19.....	24
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	25
3 Výsledky práce a diskusia.....	27
3.1 Preddavky na daň z príjmov počas pandémie	27
3.2 Zvýhodnený odpočet daňovej straty počas pandémie.....	29
3.3 Odpočet daňovej straty v ďalších rokoch v nadväznosti na uplatnenie odpočtu podľa zákona Lex korona.....	32
3.4 Daňová strata vykázaná po 1. januári 2020	33
3.5 Daňový bonus na dieťa počas pandémie.....	34
3.6 Výsledky dotazníkového prieskumu	35
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	47
Prílohy.....	50

Zoznam skratiek

ČZD	čiastkový základ dane
DP	daňové priznanie
FO	fyzická osoba
NČZD	nezdaniteľná časť základu dane
PO	právnická osoba
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná osoba
ZD	základ dane
ZNP	v znení neskorších predpisov

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1 Vznik a zánik fyzických osôb v čase pred a počas pandémie	13
Tabuľka č. 2 Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb.....	15
Tabuľka č. 3 Platenie preddavkov na základe DP za rok 2018	27
Tabuľka č. 4 Platenie preddavkov v roku 2020.....	29
Tabuľka č. 5 Odpočet daňovej straty podľa ZDP	30
Tabuľka č. 6 Daňová strata podľa § 24b zákona Lex korona.....	31
Tabuľka č. 7 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2019	32
Tabuľka č. 8 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2020.....	32
Tabuľka č. 9 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2022 u mikrodaňovníka.....	34
Tabuľka č. 10 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2022.....	33

Zoznam grafov

Graf č. 1 Právne formy podnikania na Slovensku	12
Graf č. 2 Pohlavie respondentov	36
Graf č. 3 Vek respondentov	36
Graf č. 4 Kraj z ktorého respondenti pochádzajú	37
Graf č. 5 Najvyššie ukončené vzdelanie	37
Graf č. 6 Forma podnikania	38
Graf č. 7 Vplyv pandémie na finančnú situáciu.....	38
Graf č. 8 Novely zákona Lex korona.....	39
Graf č. 9 Opatrenia v oblasti daní	40
Graf č. 10 Úľavy v oblasti daní počas nepriaznivej situácie	40
Graf č. 11 Podávanie daňového priznania za rok 2019	41
Graf č. 12 Platenie preddavkov.....	41
Graf č. 13 Odpočet daňovej straty	42
Graf č. 14 Daňový bonus na dieťa.....	43
Graf č. 15 Využitie ďalších opatrení v oblasti daní	44

Úvod

V súčasnom svete, ktorý je čoraz viac globalizovaný sa stretávame s ekonomickými krízami, ktoré môžu vzniknúť na opačnom konci sveta s dosahom na náš každodenný život. Ekonomovia tvrdia, že ekonomická kríza je takmer nezvratný proces, ktorý je dôsledkom prirodzeného hospodárskeho cyklu skladajúceho sa zo začarovaného kruhu recesie, dna, expanzie a vrcholu. Síce pandémie koronavírusu začala ako zdravotná kríza, postupom času prerástla do ekonomickej krízy, ktorá prerušila obdobie najdlhšie trvajúceho hospodárskeho rastu od druhej svetovej vojny. Celosvetová pandémie je veľakrát porovnávaná s Finančnou krízou, ktorá bola v rokoch 2007-2008. Jedným z najväčších rozdielov je to, že Finančná kríza bola spôsobená endogénnymi faktormi, súvisiacimi s ekonomikou, zatiaľ čo koronavírusová kríza je zapríčinená exogénnymi faktormi, ktoré nesúvisia s ekonomikou. Vírus, ktorý spôsobil celosvetovú pandémiu bol prvýkrát zaznamenaný v decembri 2019 v čínskom meste Wu-chan. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) následne 11. marca 2020 vyhlásila prepuknutie koronavírusu za globálnu pandémiu.

V čase krízy, akou je pandémia môže štát rôznymi nástrojmi pomôcť podnikateľom, jednotlivcom a ekonomike. Jedným z týchto nástrojov bol aj zákon Lex korona, v ktorom boli upravené opatrenia vo finančnej oblasti. Zákon sa skladá z viacerých častí, pričom predmetom tejto bakalárskej práce je analyzovať opatrenia v oblasti dane z príjmov z pohľadu fyzických osôb. Na Slovensku môžu podnikatelia podnikáť ako fyzické alebo právnické osoby, pričom najväčšia časť podnikateľov podniká ako fyzická osoba. Keďže dane tvoria najvýznamnejšiu položku štátneho rozpočtu a pandémia koronavírusu trvá dlhšie ako sa predpokladalo, pre účely konkrétnych finančných opatrení sa pandémia považuje za skončenú. Slovenská legislatíva sa vyznačuje častými zmenami a nejasnými zneniami zákonov. Jedným z čiastkových cieľov, ktorý sme si stanovili, je zistiť ako sa fyzické osoby orientovali v novelách zákona Lex korona a či bol tento zákon zrozumiteľný. Ekonomiku, ktorá sa ešte stále nespamätala z dôsledkov globálnej pandémie, opätovne spomaľuje aj momentálna vojnová situácia na Ukrajine. Môžeme predpokladať, že svetová kríza sa tak skoro neskončí a je na jednotlivých štátoch, ako budú reagovať na nepriaznivé situácie a či budú poskytovať podnikateľom a jednotlivcom úľavy, napríklad aj v oblasti daní.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

Príchod pandémie bol nečakaný a priniesol zmeny v mnohých sférach. Jednou z nich je aj oblasť daní. Vláda SR dňa 12. 3. 2020 vyhlásila v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa mimoriadnu situáciu pre celé územie SR. Táto mimoriadna situácia spôsobila prijatie zákonov a nariadení, ktorých cieľom je znížiť negatívne následky pandémie. Jeden z prijatých zákonov bol zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ďalej len „Lex korona“.

1.1 Vymedzenie fyzickej osoby

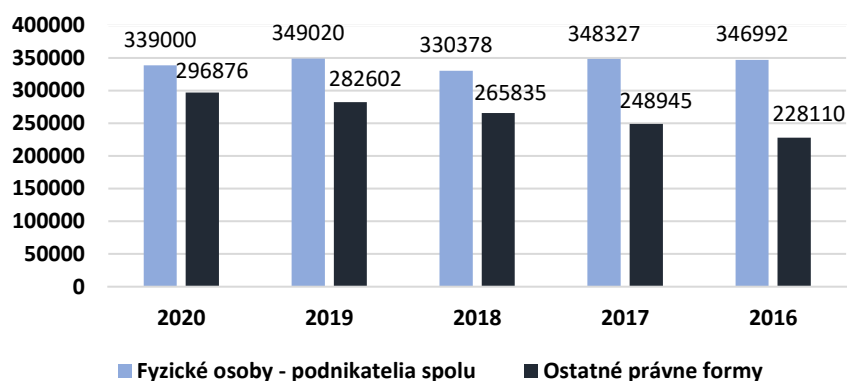
Fyzická osoba je každý jednotlivец, bez ohľadu na to či je cudzinec alebo nie. Podľa občianskeho zákonníka spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou. Na to, aby FO mohla byť spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu, musí dosiahnuť plnoletosť (18 rokov). Plnoletosť sa dá dosiahnuť aj uzavretím manželstva, čo sa ale nevzťahuje na podnikanie. Fyzické osoby môžu na Slovensku podnikat' ako samostatne zárobkovo činné osoby.

SZČO je fyzická osoba, ktorá:

- podniká na základe živnostenského oprávnenia;
- vykonáva slobodné povolanie, ktoré vykonáva na základe iného než živnostenského oprávnenia (napr. audítor, spisovateľ, daňový poradca);
- je samostatne hospodáriaci roľník, ktorý vykonáva poľnohospodársku výrobu. (Pohorelá, 2010)

Na Slovensku rozlišujeme dve právne formy podnikania. Podnikateľ si môže vybrať či bude podnikat' ako právnická osoba, alebo ako fyzická osoba, podľa toho čo je pre neho výhodnejšie. Pre každú formu podnikania platia iné pravidlá a je potrebné plniť iné požiadavky. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky vieme povedať, že najviac ekonomických subjektov na Slovensku podniká ako fyzická osoba. V roku 2020 malo túto právnu formu podnikania 339 000 ekonomických subjektov, pričom najväčšiu časť tvorili živnostníci, ktorých bolo 312 269. Najviac FO - podnikateľov je v Prešovskom, Žilinskom a Bratislavskom kraji.

Graf č. 1 Právne formy podnikania na Slovensku

Zdroj: spracovanie na základe Štatistického úradu SR

Živnostníci podnikajú na základe živnostenského oprávnenia. Na to, aby si živnostník mohol založiť živnosť, musí mať 18 rokov, byť spôsobilý na právne úkony a bezúhonný. Do podnikania sa nevyžaduje vložiť minimálny vklad. Rozlišujeme medzi tromi druhmi živností. Sú to remeselné, voľné a viazané. Pri založení remeselnej živnosti je potrebný doklad o odbornej spôsobilosti. Pri založení viazanej živnosti je potrebné splnenie podmienok uvedených v prílohe č. 2 živnostenského zákona. (Pohorelá, 2021)

Pandémia koronavírusu ovplyvnila a zmenila chod takmer všetkých podnikateľov. Na základe údajov od poradenskej spoločnosti Bisnode vieme povedať, že FO na Slovensku v roku 2019 vo veľkom rušili svoje živnosti. „Nárast počtu zrušených živností pozorujeme dlhodobo. Za rok 2019 sme ich zaznamenali až 52 628, čo je takmer o 10 tisíc viac, ako tomu bolo na konci roku 2018.“ (Petra Štěpánová, 2020) Najviac FO, ktoré zanikli v roku 2019 podnikali v oblasti činnosti zástupcov poisťovne a maklérov, prípravy staveniska a ostatných kompletačných prác a dokončovacích prác. (Bisnode, 2020) Síce sa v roku 2019 výrazne zredukoval počet FO a prognózy od spoločnosti Bisnode pre ďalšie roky boli negatívne, môžeme povedať, že situácia so živnostníkmi sa lepší a ich počet rastie. (Bisnode, 2021)

V čase krízy akou je momentálne celosvetová pandémia, je pre chod ekonomiky nesmierne dôležité, aby štát rôznymi nástrojmi pomáhal podnikateľom. Pomôcť im môže napríklad zavedením zákonov a dočasných opatrení, ktoré im uľahčia prekonanie nepriaznivej situácie.

Tabuľka č. 1 Vznik a zánik fyzických osôb v čase pred a počas pandémie

Rok	Počet založených FO	Počet zrušených FO
2016	46004	38045
2017	59622	36273
2018	59980	42760
2019	60010	52628
2020	58684	41764

Zdroj: na základe údajov Dun & Bradstreet

1.2 Mimoriadne opatrenia vo finančnej oblasti

Dňa 12. 3. 2020 od 6:00 hod. bola pre územie SR vyhlásená mimoriadna situácia na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 111/2020 z 11. 3. 2020. Vláda schválila návrh na vyhlásenie mimoriadnej situácie podľa § 8 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. V druhej hlave § 8 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v ZNP sa píše, že vláda vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu pre ohrozené územie, ak rozsah ohrozeného územia presiahne obvod kraja. Mimoriadna situácia bola vyhlásená z dôvodu ochorenia COVID-19, spôsobeným vírusom SARS-CoV-2.

V súvislosti s mimoriadnou situáciou boli prijaté mnohé opatrenia, nielen na zabránenie šírenia koronavírusu, ale aj na podporu zlej ekonomickej situácie, ktorá nastala. Opatrenia, ktoré sa týkajú pôsobnosti Ministerstva financií SR upravuje zákon Lex korona. Časová pôsobnosť týchto opatrení je od 12. 3. 2020 do konca kalendárneho mesiaca v ktorom sa mimoriadna situácia odvolá, ak § 2 ods. 3 zákona Lex korona neustanovuje inak. (Jambrichová, 2020a) Zákon Lex korona sa skladá zo siedmych častí. Druhá časť zákona sa venuje opatreniam v daňovej, colnej a účtovnej oblasti. Táto časť sa skladá z trinástich hláv, pričom my si rozoberieme vybrané opatrenia, ktoré vo veľkom vplývali na daňové zaťaženie fyzických osôb. Boli to najmä posunutie lehoty na podanie daňového priznania, výhodnejšie platenie preddavkov, zmeny v odpočte daňovej straty, výhodnejšie posudzovanie príjmov pri daňovom bonuse na dieťa a daňová uznateľnosť výdavkov na testovanie na ochorenie COVID-19.

V spoločných a záverečných ustanoveniach zákona Lex korona je uvedené, že počas mimoriadnej situácie naďalej platia osobitné predpisy, ako napríklad zákon č.

595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“) alebo zákon o správe daní, ak zákon Lex korona neustanovuje inak. Keď nastane situácia, ktorú tento zákon neupravuje, treba postupovať podľa pôvodne platného predpisu, ktorý platí počas bežnej situácie. Ak napríklad v zákone Lex korona nie je spomenutý spôsob zaokrúhľovania dane a základu dane, postupuje sa podľa zaokrúhľovania dane a základu dane v ZDP.

V tomto zákone sú tiež mnohé opatrenia, ktoré daňovník nie je povinný aplikovať, čiže sú na báze dobrovoľnosti a majú poskytnúť daňovníkovi určitú formu výhody. Pre každé opatrenie je určená časová pôsobnosť, ktorá sa líši a vieme ju zistiť na základe § 2 zákona Lex korona.

1.3 Daň z príjmov fyzických osôb a opatrenia v oblasti dane z príjmov

Daň z príjmov fyzických osôb je priama daň, ktorú FO platí do štátneho rozpočtu k určitému dátumu. Predmet dane tvoria *príjmy z činnosti fyzickej osoby a príjmy z nakladania s majetkom fyzickej osoby*. (Baštinová, 2016, str. 117) Predmet dane je vymedzený v zákone o dani z príjmov.

Podľa § 3 ods. 1 ZDP sú predmetom dane:

- a) *príjmy zo závislej činnosti (§ 5)*
- b) *príjmy z podnikania, inej samostatne zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu (§ 6)*
- c) *príjmy z kapitálového majetku (§ 7)*
- d) *ostatné príjmy (§ 8)*

V § 3 ods. 1 ZDP sú vymedzené aj ďalšie príjmy, ktoré sú predmetom dane a v § 3 ods. 2 ZDP sú vymedzené príjmy, ktoré nie sú predmetom dane. „*Základ dane je rozdiel o ktorý zdaniteľné príjmy prevyšujú daňové výdavky pri rešpektovaní vecnej a časovej súvislosti zdaniteľných príjmov a daňových výdavkov v príslušnom zdaňovacom období.*“ (Baštinová, 2016, str. 117)

Tabuľka č. 2 Vývoj sadzby dane z príjmov fyzických osôb

Sadzba dane/zdaňovacie obdobie	2019	2020	2021
15 %	Nebolo možné.	Zo ZD podľa § 4 ods. 1 písm. b) ZDP zníženého o daňovú stratu, ak daňovník dosiahol príjmy (výnosy) podľa § 6 ods. 1 a 2 do 100 000 €.	Zo ZD podľa § 4 ods. 1 písm. b) ZDP zníženého o daňovú stratu, ak daňovník dosiahol príjmy (výnosy) podľa § 6 ods. 1 a 2 do 49 790 €.
19 %	Z tej časti ZD, ktorá nepresiahne 176,8 násobok platného životného minima (36 256,38 € vrátane).	Z tej časti ZD vypočítanej podľa: <ul style="list-style-type: none"> • § 4 ods. 1 písm. a) ZDP • § 4 ods. 1 písm. b) ZDP ak daňovníkove príjmy presiahli 100 000 €, , ktorá nepresiahne 176,8 násobok platného životného minima (do 37 163, 36 €). 	Z tej časti ZD, vypočítanej podľa: <ul style="list-style-type: none"> • § 4 ods. 1 písm. a) ZDP • § 4 ods. 1 písm. b) ZDP ak daňovníkove príjmy presiahli 49 790 € , ktorá nepresiahne 176,8 násobok platného životného minima (do 37 981, 94 €).
25 %	Z časti ZD, ktorá presiahne 176,8 násobok životného minima (nad 36 256, 38 €).	Z tej časti ZD, vypočítanej podľa: <ul style="list-style-type: none"> • § 4 ods. 1 písm. a) ZDP • § 4 ods. 1 písm. b) ZDP ak daňovníkove príjmy presiahli 100 000 €, , ktorá presiahne 176,8 násobok platného životného minima (nad 37 163, 36 €). 	Z tej časti ZD, vypočítanej podľa: <ul style="list-style-type: none"> • § 4 ods. 1 písm. a) ZDP • § 4 ods. 1 písm. b) ZDP ak daňovníkove príjmy presiahli 49 790 €, , ktorá presiahne 176,8 násobok platného životného minima (nad 37 981, 94 €).

Zdroj: vlastné spracovanie

Základ dane sa podľa § 4 ZDP vypočíta ako:

- súčet čiastkového základu dane z príjmov podľa § 5, ktorý sa zníži o NČZD alebo ich časť (§ 11), a čiastkových základov dane z príjmov podľa § 6 ods. 3,4 a § 8
- čiastkový základ dane z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2, ktorý sa zníži o NČZD alebo ich časť (§ 11).

Čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti (§ 5) vypočítame ako úhrn príjmov zo závislej činnosti od všetkých zamestnávateľov, ktorý znížime o povinné poistné a príspevky do Sociálnej a zdravotnej poisťovne. Čiastkový základ dane z príjmov z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu (§ 6) musíme deliť na aktívne a pasívne príjmy. Aktívne príjmy sú

príjmy podľa § 6 ods. 1, 2 a možno ich znížiť o daňové výdavky v zmysle ZDP, daňovú stratu podľa pravidiel ZDP, výdavky na výskum a vývoj a o NČZD. Pasívne príjmy sú príjmy podľa § 6 ods. 3 a 4, ktoré môžeme znížiť o daňové výdavky podľa ZDP, najviac do výšky príjmov, pretože na prípadný rozdiel sa neprihliada. (Černegová, 2020a) Základ dane vypočítaný podľa § 4 ods. 1 písm. a) a b) vynásobíme sadzbou dane vo výške 15 %, 19 % alebo 25 %.

S účinnosťou od 1. 1. 2016 sa do základu dane FO nezapočítava ČZD z príjmov z kapitálového majetku podľa § 7 ZDP. Tento príjem sa samostatne zdaňuje sadzbou dane vo výške 19 %, bez ohľadu na to či plynie zo zdrojov na území SR alebo zo zdrojov v zahraničí. (Finančná správa Slovenskej republiky) Čiastkový základ dane z ostatných príjmov podľa § 8 ZDP vypočítame ako ostatné príjmy podľa § 8 znížené o uplatniteľné výdavky. Osobitný ZD podľa § 51e ods. 3 písm. a) sa zdaňuje 7 % a osobitný ZD vypočítaný podľa § 51e ods. 3 písm. sa zdaňuje 35 %.

1.3.1 Predĺženie lehoty na podanie daňového priznania

Siedma hlava zákona Lex korona sa venuje opatreniam v oblasti dane z príjmov. Podľa ZDP sa daňové priznanie podáva do troch kalendárnych mesiacov po skončení zdaňovacieho obdobia. Keďže zdaňovacím obdobím fyzických osôb musí byť v každom prípade kalendárny rok, ktorý končí 31. decembra, posledný deň lehoty na podanie daňového priznania je o tri mesiace, čiže 31. marca.

Ministerstvo financií SR spolu s finančnou správou schválilo s účinnosťou od 19. marca 2020 Nariadenie vlády č. 48/2020 Z. z. o zániku daňového nedoplatku zodpovedajúceho nezaplatenej sankcii prislúchajúcej k dani z príjmov, ktoré automaticky a bez oznámenia umožňovalo právnickým a fyzickým osobám podať daňové priznanie a zaplatiť daň z príjmov až do 30. júna 2020 bez toho, aby im hrozila nejaká sankcia. Schválením zákona č. 67/2020 Z. z. sa zrušil tento termín na podanie daňového priznania a stanovil sa nový, predĺžený termín. (Solíková, 2020a)

Podľa zákona Lex korona daňovníci, ktorým posledný deň zákonnej lehoty na podanie daňového priznania k dani z príjmov uplynie počas obdobia pandémie, podávajú daňové priznanie k dani z príjmov v lehote do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení obdobia pandémie. V tejto istej predĺženej lehote je daň z príjmov aj splatná.

Ministerstvo financií SR schválilo novelu zákona o ukončení mimoriadnej situácie na daňové účely, podľa ktorej sa obdobie pandémie považuje za skončené 30. septembra 2020. Termín na podanie daňového priznania k dani z príjmov za zdaňovacie obdobie 2019 je do 31. októbra 2020 (nasledujúci kalendárny mesiac po 30. 9.), ale keďže tento dátum pripadá na sobotu, tak v súlade s daňovým poriadkom termín na podanie daňového priznania k dani z príjmov je najbližší pracovný deň, t. j. 2. november 2020. (Jambrichová, 2020a)

Daňovník si môže predĺžiť lehotu v na podanie daňového priznania počas bežného zdaňovacieho obdobia oznámením alebo žiadosťou. Prostredníctvom oznámenia si predlžujú lehotu na podanie daňového priznania všetky fyzické osoby, okrem daňovníkov v konkurze a dedičov zomrelého daňovníka. Toto oznámenie musí FO podať najneskôr do 31. marca, pričom sa lehota predlžuje o 3 kalendárne mesiace. Ak mal daňovník príjmy zo zdrojov zahraničí, lehota sa môže predĺžiť o 6 mesiacov. Žiadosť o predĺženie lehoty musí daňovník podať najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie daňového priznania. Daňovník v konkurze si môže lehotu predĺžiť najviac o 3 mesiace. Pri podávaní žiadosti nemusí daňový úrad automaticky vyhovieť požiadavkám, preto daňovník musí počkať na spätnú väzbu daňového úradu. Ak správca dane nevyhovie žiadosti, proti takémuto rozhodnutiu sa nedá odvolať. (Černegová, 2021a)

Zákon Lex korona dovoľoval daňovníkom, ktorým posledný deň lehoty na podanie daňového priznania uplynul počas obdobia pandémie, predĺžiť si prostredníctvom oznámenia do lehoty stanovenej v § 21 ods. 1, lehotu na podanie daňového priznania. V oznámení daňovník uviedol nový termín do ktorého podá daňové priznanie, pričom sa lehota na podanie daňového priznania dala predĺžiť o 3 alebo 6 mesiacov od pôvodnej lehoty na podanie daňového priznania podľa ZDP. (Fischerová, Kováčová, 2020)

Pôvodná lehota na podanie daňového priznania podľa ZDP je 31. marec. V prípade, že by si FO predĺžila lehotu na podanie daňového priznania o 3 alebo 6 mesiacov podľa spomínaných opatrení, táto lehota by uplynula buď 30. júna alebo 30. septembra, čo je ešte počas obdobia pandémie. V tomto prípade by sa daňové priznanie mohlo podať automaticky v predĺženej lehote podľa zákona Lex korona, t. j. do 2. novembra 2020. Síce sa momentálne môže zdať, že predĺženie lehoty na podanie daňového priznania za rok 2019 bolo úplne bezpredmetné, FO nevedeli kedy sa obdobie pandémie skončí. Ak by sa

lehota na podanie daňového priznania podľa zákona Lex korona skončila pred lehotou podľa ZDP, uplatnila by sa na podanie daňového priznania neskoršia lehota podľa ZDP. Napríklad, ak by vláda vyhlásila skončenie pandémie 16. 4. 2020, tak by lehota na podanie daňového priznania podľa zákona Lex korona bola do 31. 5. 2020. Ak by daňovník mal predĺženú lehotu do 30. 6. 2020, mohol by daňové priznanie podať v tejto neskoršej lehote.

V prípade, že daňovník zomrie, tak daňové priznanie za neho podáva za časť roka počas ktorej žil a nestihol podať daňové priznanie a za predchádzajúce zdaňovacie obdobie dedič, v lehote do 3 kalendárnych mesiacov po úmrtí daňovníka. Dedič je povinný podať daňové priznanie, ak zdaniteľné príjmy zomrelého daňovníka presiahnu $\frac{1}{2}$ sumy NČZD na daňovníka platnú pre dané zdaňovacie obdobie (v roku 2019 to bolo 1968,68 €, a v roku 2020 bola táto suma 2207,10 €). Okrem dediča podáva daňové priznanie aj osoba vymedzená v § 35 Zákonníka práce, na ktorú prechádzajú peňažné nároky zomrelého zamestnanca. Sú to peňažné nároky, týkajúce sa napr. vyplatenia mzdy a preplatenia dovolenky, ktoré môžu byť najviac do výšky štvornásobku priemerného zárobku zomrelého daňovníka. Ak by bola táto suma vyššia, tak je predmetom dedičstva. Lehota na podanie daňového priznania za zomrelého daňovníka sa môže predĺžiť, ak o to dedič požiada aspoň 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie daňového priznania. V zákone nie je stanovená maximálna doba na ktorú je možné túto lehotu predĺžiť. (Černegová, 2021b)

Podľa zákona Lex korona v prípade, že lehota na podanie daňového priznania za zomrelého daňovníka uplynie počas obdobia pandémie, tak daňové priznanie sa môže podať v predĺženej lehote do 2. 11. 2020. Táto lehota sa dá predĺžiť, prostredníctvom žiadosti podanej 15 dní pred 2. 11. 2020. (Jambrichová, 2020a)

Ak napríklad živnostník zomrel 15. októbra 2019 a jeho zdaniteľné príjmy presiahli polovicu NČZD na daňovníka (1968,68 €), tak dedič je povinný podať za neho daňové priznanie za príslušnú časť roka. Toto daňové priznanie musí podať do 3 mesiacov od živnostníckovej smrti, čiže do 15. januára 2020. Ak by chcel danú lehotu predĺžiť, môže tak urobiť prostredníctvom žiadosti 15 dní pred lehotou na podanie daňového priznania. Ak správca dane vyhovie žiadosti a predĺži lehotu napr. do 31. 3. 2020, tak keďže táto lehota končí počas obdobia pandémie, dedič môže podať daňové priznanie za zomrelého daňovníka až v lehote podľa § 21 ods. 1 zákona Lex korona, t. j. do 2. 11. 2020. Daňovník si lehotu opätovne nemôže predĺžiť.

1.3.2 Výhodnejšie platenie preddavkov na daň z príjmov

Zákon o dani z príjmov upravuje v § 34 platenie a spôsob výpočtu preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb. Preddavok na daň je povinná platba, ktorú FO platí v priebehu zdaňovacieho obdobia, keď ešte nie je známa výška dane za toto zdaňovacie obdobie. Platenie preddavkov sa vzťahuje na všetky fyzické osoby, ktorých posledná daňová povinnosť presiahla 5000 €. Preddavky sa platia v priebehu preddavkového obdobia, ktoré podľa ZDP *začína prvým dňom nasledujúcim po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania za predchádzajúce zdaňovacie obdobie a končí posledným dňom lehoty na podanie daňového priznania v nasledujúcom období*. Ak napríklad FO podala daňové priznanie na daň z príjmov v nepredĺženej lehote do 31. marca 2021, preddavkové obdobie jej bude trvať od 1. apríla 2021 do 31. marca 2022. (Černegová, 2021c)

Zákon Lex korona posunul lehotu na podanie daňového priznania za rok 2019 do 2. novembra 2020. Posunutie lehoty na podanie daňového priznania mení preddavkové obdobie za rok 2020. Ak FO nemá predĺženú lehotu na podanie daňového priznania, tak jej preddavkové obdobie za rok 2020 bude od 3. novembra 2020 do 31. marca 2021. Fyzické osoby pri platení preddavkov musia postupovať podľa nového znenia zákona o dani z príjmov, konkrétne podľa § 34 ZDP, účinného od 1. januára 2020. V novom znení ZDP došlo k výrazným zmenám oproti predchádzajúcim rokom. Jednou z týchto zmien je napríklad, že v predchádzajúcich rokoch boli fyzické osoby povinné platiť preddavky, ak ich posledná známa daňová povinnosť presiahla 2500 €. Od 1. januára 2020 platí, že FO je povinná platiť preddavky, ak jej posledná známa povinnosť presiahla 5000 €.

Fyzické osoby mohli počas obdobia pandémie v určitých prípadoch využiť možnosť neplatenia preddavkov na daň. Ak FO zistila, že jej tržby, ktoré dosiahla v mesiaci/štvrtroku v roku 2020, poklesli minimálne o 40 % oproti rovnakému mesiacu/štvrtroku v roku 2019, bola od platenia preddavkov za bezprostredne nasledujúce obdobie oslobodená. Daňovník musel správcu dane prostredníctvom vyhlásenia informovať o tom, že spĺňa podmienky o poklese tržieb aspoň 15 dní pred uplynutím lehoty splatnosti preddavku. Vyhlásenie sa muselo poskytnúť za každý mesiac alebo štvrtrok v ktorom daňovník chcel byť oslobodený od platenia preddavku. Takýto spôsob sa mohol uplatňovať pri preddavkoch splatných od mája 2020 do septembra 2020. (Jambrichová, 2020b)

Vláda SR umožnila výhodnejšie platenie preddavkov na daň pre daňovníkov, ktorí si nemohli uplatniť vyhlásenie o poklese tržieb. Fyzická osoba, ktorá podala daňové priznanie k dani z príjmov za rok 2019 v období od 1. januára 2020 do skončenia obdobia pandémie a vznikla jej povinnosť platenia preddavkov na základe takto podaného daňového priznania, platí preddavky na daň vypočítané podľa daňového priznania za rok 2019, do lehoty na podanie daňového priznania podľa § 21 zákona Lex korona, ak sú splnené podmienky:

- posledný deň lehoty na podanie daňového priznania za rok 2019 uplynie počas obdobia pandémie,
- táto povinnosť je nižšia ako výpočet povinnosti platenia preddavkov podľa daňového priznania za rok 2018. (Brnová, 2020a)

To znamená, že ak FO podala daňové priznanie za rok 2019 do skončenia obdobia pandémie, a vyšla jej na základe daňového priznania za rok 2019 povinnosť platenia preddavkov nižšia ako za rok 2018, tak platí nižšie preddavky. Ak by tomuto daňovníkovi vyšla povinnosť platenia preddavkov na základe nového daňového priznania vyššia ako za rok 2018, tak naďalej platí preddavky vypočítané na základe daňového priznania za rok 2018 a to až do uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za rok 2019, čiže do 2. novembra 2020. (Vidová, 2020) Tento postup sa nemôže uplatniť ak správca dane stanovil daňovníkovi platenie preddavkov inak.

Zákon č. 120/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon Lex korona umožnil vrátenie zaplateného preplatku na preddavkoch na daň daňovníkovi, ktorý podal daňové priznanie za rok 2019 od 1. januára 2020 do skončenia obdobia pandémie a z tohto daňového priznania má menšiu alebo nulovú povinnosť platenia preddavkov oproti výpočtu z daňového priznania za rok 2018. Tento kladný rozdiel sa mu môže započítať do platenia ďalších preddavkov, alebo na základe žiadosti daňovníka vrátiť podľa § 79 daňového poriadku, s odchýlkami uvedenými v zákone Lex korona. (Jambrichová, 2020b)

1.3.3 Výhodnejší odpočet daňovej straty

Síce je dosiahnutie zisku pre daňovníka žiaduce, nie vždy sa mu to môže podariť. Keďže konkurencia je vysoká, môže sa stať, že fyzické osoby dosiahnu v určitom období stratu. Ak v ďalších obdobiach dosiahne daňovník zisk, stratu z minulého obdobia si môže

odpočítat' od základu dane bežného obdobia. (Kolembus, 2020a) Odpočet daňovej straty je bližšie určený v § 30 ZDP. Od ČZD z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP môže fyzická osoba *odpočítat' daňovú stratu počas najviac piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období za ktoré bola táto daňová strata vykázaná.*

Fyzická osoba si môže odpočet daňovej straty uplatniť najviac do výšky:

- a) ČZD z aktívnych príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2, ak v príslušnom zdaňovacom období v ktorom si uplatňuje odpočet daňovej straty je mikrodaňovník,
- b) 50 % ČZD z aktívnych príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2, ak nejde o mikrodaňovníka.

Tento postup sa používa na straty vykázané od 1. januára 2020. Na daňové straty, ktoré boli vykázané skôr ako pred 1. januárom 2020 sa použije predchádzajúce znenie ZDP. V predchádzajúcom znení sa daňová strata dala odpočítat' počas najviac štyroch bezprostredne po sebe nasledujúcich obdobiach, počnúc nasledujúcim obdobím, za ktoré daňová strata vznikla.

V súvislosti s pandemiou koronavírusu bol prijatý zákon č. 96/2020 Z. z., ktorý dopĺňa zákon Lex korona a upravuje zvýhodnený odpočet daňovej straty. Je dôležité podotknúť, že tento odpočet daňovej straty nie je povinný, daňovníci sa môžu rozhodnúť či je pre nich výhodnejší odpočet daňovej straty podľa § 30 ZDP alebo § 24b zákona Lex korona. (Brnová, 2020b) Podľa Lex korona si FO môžu neuplatnené daňové straty vykázané v rokoch 2015 až 2018 odpočítat' od ČZD podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP najviac v úhrne do 1 000 000 €. Tento odpočet doteraz neuplatnenej daňovej straty je možné použiť iba v tom daňovom priznaní, ktorého posledný deň lehoty na podanie uplynie v roku 2020. Týka sa to tých fyzických osôb, ktoré v zdaňovacom období roku 2019 dosiahli zisk a v predchádzajúcich rokoch majú doteraz neuplatnenú daňovú stratu, ktorá im vznikla podľa pravidiel stanovených v ZDP. Daňovník postupuje tak, že odpočet daňovej straty začne od najstaršej vykázanej straty po najnovšiu a môže si ju uplatniť iba do výšky ČZD podľa § 6 ods. 1 a 2. Keďže bol tento zákon účinný až od 25. apríla 2020 mohlo sa stať, že fyzické osoby už podali daňové priznanie pred dňom účinnosti tohto zákona. V tomto prípade si zvýhodnený odpočet daňovej straty mohli uplatniť pomocou podania opravného daňového priznania. (Kolembus, 2020b)

1.4 Daňový bonus na dieťa, zmeny v posudzovaní výšky príjmov

Fyzická osoba si môže uplatniť daňový bonus na každé vyživované dieťa, ktoré s ním žije v tej istej domácnosti. Za vyživované dieťa sa pokladá dieťa, ktoré je nezaopatrené a ešte nemá ukončenú povinnú školskú dochádzku, alebo dieťa ktoré má menej ako 25 rokov a študuje na strednej alebo vysokej škole. Vyživovaným dieťaťom sa rozumie aj dieťa pod 25 rokov, ktoré je choré alebo má úraz a nemôže študovať alebo vykonávať zárobkovú činnosť. Daňovník musí preukázať napr. rodným listom alebo iným tlačivom, že ide o vyživované dieťa s ktorým žije v spoločnej domácnosti. Daňový bonus na dieťa sa určuje každoročne k 1. januáru zdaňovacieho obdobia a závisí od výšky životného minima, určeného k 1. júlu predchádzajúceho zdaňovacieho obdobia. Na deti, ktoré ešte nedovŕšili 6 rokov sa od 1. 4. 2019 zaviedla dvojnásobná výška daňového bonusu. Daňový bonus na dieťa sa každoročne zvyšuje o rovnaký koeficient ako sa zvýšila suma životného minima za predchádzajúce zdaňovacie obdobie.

Nárok na daňový bonus si môže uplatniť iba fyzická osoba, ktorá:

- dosahuje príjmy zo závislej činnosti podľa § 5 ZDP;
- dosahuje príjmy z podnikania, z inej samostatne zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2.

Zároveň musí daňovník dosiahnuť minimálny hrubý zdaniteľný príjem podľa § 5 ZDP alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP aspoň v 6 - násobnej výške minimálnej mzdy. Pre zistenie hrubého zdaniteľného príjmu, sa u zamestnanca používa jeho hrubá mzda, ešte pred odpočítaním povinného poistného a NČZD. U podnikateľa sa používa jeho hrubý zdaniteľný príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP, ešte pred odpočítaním daňových výdavkov. Podnikatelia si môžu uplatňovať ročný daňový bonus na dieťa a zamestnanci ročný, ale aj mesačný, ak splnia podmienky. Na jedno dieťa si daňový bonus môže uplatniť len jedna osoba a ak sa nevedia dohodnúť, tak sa daňový bonus uplatňuje v presne stanovenom poradí: matka, otec, iná oprávnená osoba. (Rabatinová, 2020)

V súvislosti s pandemiou bol prijatý zákon č. 47/2020 Z. z. s účinnosťou od 6. februára 2021. Pre rok 2020 platí, že fyzické osoby majú nárok na daňový bonus na dieťa, ak dosiahnu ročné zdaniteľné príjmy aspoň vo výške 3480 €, pričom príjmy zo závislej činnosti a príjmy z podnikania alebo samostatne zárobkovej činnosti sa nemôžu navzájom

spočítavať. (Matlovičová, 2021) Prijatá novela sa dotkla tých FO, ktoré dosahujú príjmy podľa § 5 alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP a ktoré kvôli opatreniam zabraňujúcim šíreniu koronavírusu nemohli vykonávať svoju prácu. (Solíková, 2020b) Týmto FO štát vyplácal v rámci prijatých opatrení rôzne príspevky, ako napr. pandemické nemocenské a ošetrovné. Tieto príspevky sú oslobodené od dane, takže pri posudzovaní ročných zdaniteľných príjmov, pri zisťovaní nároku na daňový bonus na dieťa, sa nebrali do úvahy. Prijatá novela zmenila skladbu príjmov a do minimálnej hranice zdaniteľných príjmov, pre účely zistenia nároku na daňový bonus, sa započítavali aj niektoré oslobodené príjmy.

Podľa zákona Lex korona sú to:

- *príspevky poskytnuté v rámci aktívnej politiky trhu práce* (plnenia v rámci projektu Prvá pomoc a Prvá pomoc plus);
- pandemické nemocenské;
- pandemické ošetrovné;
- *dotácie pre ľudí pracujúcich v kultúre a kreatívnom priemysle*.

Tieto plnenia sa započítajú k tomu príjmu podľa § 5 alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP v súvislosti s ktorým ho daňovník získal. Ak teda zamestnanec nespĺňal minimálnu hranicu zdaniteľných príjmov na uplatnenie nároku na daňový bonus, mohol si k príjmom započítať aj pandemické nemocenské a ošetrovné. Preukázanie poberania pandemického nemocenského a ošetrovného sa v Žiadosti o ročné zúčtovanie neuvádza a preto zamestnanec musí tieto príjmy oznámiť zamestnávateľovi samostatne, napr. prostredníctvom čestného vyhlásenia alebo dokladmi od Sociálnej poisťovne. Zamestnanec si mohol v ročnom zúčtovaní za rok 2020 uplatniť postup podľa zákona Lex korona za nasledujúcich podmienok:

- zamestnanec najneskôr do 15. februára oznámil zamestnávateľovi sumu oslobodených príjmov v členení na pandemické nemocenské a pandemické ošetrovné;
- zamestnanec preukázal sumy, ktoré mu Sociálna poisťovňa vyplatila za rok 2020 (nemocenské dávky), ktoré prijal v zdaňovacom období 2020;

- zamestnávateľ vykonal ročné zúčtovanie preddavkov na daň do 31. 3. 2020 a fiktívne k zdaniteľným príjmom pripočítal aj pandemické nemocenské a ošetrovné.

Zamestnanec, ktorý spĺňal minimálnu hranicu zdaniteľných príjmov bez oslobodených príjmov tento postup neuplatnil, takže v úhrne príjmov mal len skutočné zdaniteľné príjmy. (Matlovičová, 2021)

1.5 Daňovo uznateľné výdavky na testovanie na COVID-19

Počas obdobia pandémie sa do daňových výdavkov podľa zákona Lex korona môžu započítať všetky výdavky na testovanie na ochorenie COVID-19, ktoré vynaložil zamestnávateľ alebo daňovník s príjmami z podnikania alebo z inej samostatne zárobkovej činnosti. Týka sa to výdavkov vynaložených na testovanie daňovníka, zamestnancov, blízke osoby daňovníka a zamestnancov a výdavkov na fyzické osoby, ktoré vykonávajú činnosť pre daňovníka v mieste jeho podnikania. Do daňových výdavkov sa môžu zaradiť aj náklady spojené s testovaním, dezinfekčné prostriedky a iné podobné náklady. (Černegová, 2020b) Výdavky na testovanie sú daňovým výdavkom aj v prípade, že daňovník testuje dobrovoľne alebo častejšie ako má.

V období od novembra 2021 do januára 2022 mohli do zamestnania nastúpiť len zamestnanci v režime OTP. Režim OTP znamená, že zamestnávateľ musí kontrolovať či sú zamestnanci očkovaní, prekonaní alebo testovaní s negatívnym výsledkom. Zamestnávateľ mal nárok na náhradu nákladov na testovanie, konkrétne 4 € (za november a decembra) a 5 € (za január) na antigénový test na zamestnanca a 1 € na ďalšie súvisiace náklady. O túto náhradu musel zamestnávateľ požiadať elektronicky Ministerstvo hospodárstva SR vo februári 2022 za všetky vykonané testy naraz. (Muráni, 2021)

2 Ciel' práce, metodika práce a metódy skúmania

Prvá kapitola bakalárskej práce bola zameraná na opatrenia v oblasti dane z príjmov, ktoré mohli fyzické osoby využiť počas obdobia svetovej pandémie. Zároveň sme si v nej vysvetlili najdôležitejšie teoretické pojmy, ktoré bolo potrebné ozrejmiť, pre pochopenie danej problematiky.

Hlavný cieľ bakalárskej práce je zistiť, **aké daňové zvýhodnenia v oblasti dane z príjmov mohli fyzické osoby využiť počas obdobia pandémie a zhodnotiť účinnosť týchto zvýhodnení**. Na splnenie hlavného cieľa si musíme stanoviť čiastkové ciele.

Čiastkové ciele, ktoré sme si stanovili v tejto bakalárskej práci:

- analýza vybraných opatrení zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 z pohľadu zdaňovania fyzických osôb;
- vymedzenie základných pojmov v oblasti dane z príjmov fyzických osôb;
- aplikovanie pandemických opatrení na konkrétne príklady;
- vyhotovenie dotazníkového prieskumu;
- prostredníctvom dotazníka vyhodnotiť účinnosť opatrení z pohľadu fyzických osôb, zistiť či bol zákon zrozumiteľný a aplikovateľný.

Metodika práce a metódy skúmania

Prvá kapitola bola zameraná na teoretické pochopenie jednotlivých pandemických opatrení. Vďaka týmto teoretickým poznatkom sme problematiku dokázali aplikovať v praktickej časti bakalárskej práce.

Počas práce so zákonom Lex korona sme využili metódu analýzy. Zákon sme rozčlenili na jednotlivé, pre nás podstatné opatrenia, ktoré sme sa snažili analyzovať. Nevenovali sme sa všetkým opatreniam, iba tým, ktoré FO mohli aplikovať v oblasti daní. Metódu analýzy sme doplnili metódou syntézy, počas ktorej sme spájali rôzne informácie do jedného celku. Využívali sme aj abstrahovanie, pretože sme chceli rozlíšiť podstatné informácie od nepodstatných.

Metódu komparácie sme využili, keď sme porovnávali zákon č. 67/2020 Z. z. so zákonom č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Porovnávali sme teda zákony, ktorými sa daňovníci riadia v bežnom zdaňovacom období s úľavami, ktoré sa zaviedli počas pandémie v daňovej oblasti. Komparáciu sme využili aj v prípade, keď sme porovnávali odborné články autorov. Keďže sa počas pandémie zákony menili, museli sme porovnávať jednotlivé informácie a snažiť sa z nich vybrať tie najaktuálnejšie.

Pri práci s odbornými publikáciami sme využívali metódu indukcie. V odborných časopisoch bol napísaný konkrétny príklad z praxe s riešením, na základe ktorého sme pochopili dané opatrenie.

V praktickej časti bakalárskej práce sme použili metódu konkretizácie, keď sme sa snažili ukázať na konkrétnych príkladoch aplikáciu daňových opatrení. Tiež sme využili metódu komparácie pri porovnávaní odpočtu daňovej straty počas pandémie s odpočtom daňovej straty v ďalších rokoch.

V závere bakalárskej práce sme využili metódu dopytovania prostredníctvom dotazníka. Dotazník sa skladal z uzatvorených aj otvorených otázok. Odpovede od respondentov sme analyzovali a zobrazili na prehľadných grafoch.

3 Výsledky práce a diskusia

Ak fyzická osoba uplatňuje daňovú optimalizáciu, snaží sa o minimalizáciu daňovej povinnosti, pri dodržaní všetkých zákonom stanovených požiadaviek. V praxi to vyzerá tak, že sa daňovník snaží aplikovať a analyzovať všetky dostupné možnosti, ktoré mu umožňujú zákon na zníženie základu dane. Počas pandémie bol prijatý zákon Lex korona, ktorý umožňoval pri dodržaní stanovených podmienok výsledné zníženie daňovej povinnosti a iné daňové výhody. V niektorých prípadoch umožňuje zákon výber z viacerých alternatív, pričom je v záujme daňovníka poznať a uplatniť najvýhodnejší postup krokov. V nasledujúcej kapitole sa budeme venovať uplatneniu opatrení zákona Lex korona v oblasti dane z príjmov na praktických príkladoch a prostredníctvom dotazníka zistíme využiteľnosť týchto opatrení.

3.1 Preddavky na daň z príjmov počas pandémie

Pani Erika je živnostníčka, ktorá chce zistiť, akým spôsobom môže postupovať pri platení preddavkov počas pandémie. Pri aplikácii opatrení zákona Lex korona v oblasti platenia preddavkov, potrebujeme poznať výšku preddavkov, ktoré platila podľa daňového priznania za rok 2018. Suma daňovej povinnosti pani Eriky za rok 2018 bola 5547,29 € a keďže sa pohybuje v rozmedzí 2500 až 16 600 €, živnostníčke vzniká povinnosť platiť štvrťročné preddavky. Výška štvrťročného preddavku sa vypočíta nasledovne:

- $5547,29/4=1386,8225$

Výšku štvrťročného preddavku zaokrúhlime matematicky, na dve desatinné miesta, t. j. 1386,82 €. Preddavkové obdobie pani Eriky sa začína 2. apríla 2019 a končí 31. marca 2020, za predpokladu, že si nepredĺži lehotu na podanie daňového priznania.

Tabuľka č. 3 Platenie preddavkov na základe DP za rok 2018

Splatnosť preddavku	Suma v €
01. 07. 2019	1386,82
30. 09. 2019	1386,82
31. 12. 2019	1386,82
31. 03. 2020	1386,82

Zdroj: vlastné spracovanie

Situácia č. 1 Živnostníčka podala daňové priznanie za rok 2019 počas obdobia pandémie. Preddavky vypočítané podľa daňového priznania za rok 2018 sú nižšie ako na základe daňového priznania za rok 2019.

Pani Erika sa rozhodla, že daňové priznanie za rok 2019 podá v marci 2020. Živnostníčka sa pri platení preddavkov musí riadiť novelou ZDP, platnou od 1. januára 2020, ktorá stanovuje, že ak posledná známa daňová povinnosť je v rozmedzí od 5000 do 16 600 €, daňovník je povinný platiť štvrtročné preddavky. Erika zistila, že podľa daňového priznania za rok 2019 musí platiť štvrtročné preddavky vo výške 1900 €. Nepostupuje teda podľa nariadenia vlády č. 104/2020 Z. z., pretože preddavky vypočítané na základe daňového priznania za rok 2019 sú vyššie, ako preddavky podľa daňového priznania za rok 2018 (1900 € > 1386,82 €). Z tohto vyplýva, že živnostníčka bude naďalej platiť štvrtročné preddavky vo výške 1386,82 € až do skončenia pandémie, t. j. do 2. novembra 2020. Erika si neuplatnila vyhlásenie o poklese tržieb.

Situácia č. 2 Živnostníčka podala daňové priznanie za rok 2019 počas obdobia pandémie. Preddavky vypočítané podľa daňového priznania za rok 2018 sú vyššie ako na základe daňového priznania za rok 2019.

Pani Erika podala daňové priznanie za rok 2019 v marci 2020 a vyšla jej povinnosť platiť štvrtročné preddavky vo výške 1300 €. Keďže tieto preddavky sú nižšie, ako živnostníčke vyšli podľa daňového priznania za rok 2018 (1300 € < 1386,82 €), tak sa bude riadiť podľa nariadenia vlády č. 104/2020 Z. z. a platiť nižšie preddavky. Erika si neuplatnila vyhlásenie o poklese tržieb.

Živnostníčka zaplatila v marci preddavok za prvý štvrťrok 2020 vo výške 1386,82 €, ako je možné vidieť v Tabuľke č. 4. Tento preddavok je o 86,82 € vyšší ako jej vychádza platiť podľa daňového priznania za rok 2019. Suma 86,82 € sa môže použiť na zaplatenie ďalších preddavkov. Pani Erika môže tiež požiadať o vrátenie tejto sumy. Živnostníčka sa rozhodla, že požiada o vrátenie čiastky a žiadosť podala 18. apríla. Podľa § 24a ods. 5 zákona Lex korona jej správca dane vráti sumu 86,82 € do 31. mája 2020. Pokiaľ by Erika požiadala o vrátenie preddavku po 30. apríli 2020, tak táto suma by jej bola vrátená do 30 dní od podania žiadosti.

Tabuľka č. 4 Platenie preddavkov v roku 2020

Splatnosť preddavku	Suma v €
31. 3. 2020	1386,82
30. 6. 2020	1300
30. 9. 2020	1300
31. 12. 2020	1300

Zdroj: vlastné spracovanie

Situácia č. 3 Vyhlásenie o poklese tržieb najmenej o 40 % a platenie preddavkov

Živnostníčka platí na základe daňového priznania za rok 2018 štvrtročné preddavky vo výške 1386,82 €. Pani Erike sa počas pandémie nedarí, jej tržby neustále klesajú. Rozhodla sa, že daňové priznanie podá až v lehote podľa § 21 zákona Lex korona. Tržby, ktoré dosiahla za prvý štvrťrok 2020 sú 8000 €. V rovnakom štvrťroku minulého roka dosiahla tržby v hodnote 15 000 €. Pokles tržieb vypočíta nasledovne:

$$\frac{15\,000 - 8\,000}{15\,000} * 100\% = 46,666\%$$

Toto číslo zaokrúhli v súlade s § 47 ZDP matematicky na 2 desatinné miesta. Tržby poklesli oproti minulému štvrťroku o 46,67 %. Živnostníčka má nárok na neplatenie preddavkov za druhý štvrťrok 2020. Ak pani Erika predloží správcovi dane minimálne 15 dní pred 30. júnom (dátum splatnosti preddavku za 2. štvrťrok 2020) vyhlásenie o poklese tržieb, bude od platenia daného preddavku oslobodená.

3.2 Zvýhodnený odpočet daňovej straty počas pandémie

Pán Marek je fyzická osoba, ktorá dosahuje príjmy zo živnosti. V minulých rokoch sa mu nedarilo dosahovať zisk, pretože ešte len so živnosťou začínal a záujem o jeho výrobky nebol vysoký. Pán Marek v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach dosiahol z príjmov z podnikania:

- za rok 2015 daňovú stratu 4500 €,
- za rok 2016 základ dane 1 000 €,
- za rok 2017 daňovú stratu 6 000 €,
- za rok 2018 daňovú stratu 2 000 €,
- za rok 2019 základ dane 17 000€.

V roku 2016, keď dosiahol základ dane vo výške 1000 € si od tejto sumy odpočítal daňovú stratu z predchádzajúceho roku vo výške ¼ daňovej straty (t. j. 1125 €). Keďže ZD za rok 2016 bol vo výške 1000 €, daňovú stratu si živnostník umoril len do tejto sumy a nárok na zvyšných 125 € mu zanikol.

Zo základu dane za rok 2019 si môže živnostník odpočítať daňovú stratu podľa zákona Lex korona alebo podľa § 30 ZDP v závislosti od toho, čo je pre neho výhodnejšie. Môže si ale vybrať len jeden zo spôsobov a nemôže tieto spôsoby kombinovať. To, ktoré riešenie je v tejto situácii pre neho výhodnejšie si rozoberieme v nasledujúcich situáciách. Je dôležité podotknúť, že daňová strata sa môže vykázat' a odpočítať len z aktívnych príjmov.

Situácia č. 1 Pán Marek podal daňové priznanie za rok 2019 v lehote do 2. 11. 2020 a v tomto daňovom priznaní umoril daňovú stratu podľa § 30 ZDP

Pán Marek môže podľa § 30 ZDP v daňovom priznaní za rok 2019 odpočítať doteraz neuplatnené daňové straty vo výške:

- daňovú stratu z roku 2015 vo výške ¼ t. j. vo výške 1125 €,
- daňovú stratu z roku 2017 vo výške ¼ t. j. vo výške 1500 €,
- daňovú stratu z roku 2018 vo výške ¼ t. j. vo výške 500 €.

Celková hodnota umorenej daňovej straty, ktorú si pán Marek odpočíta je 3125 €. Jeho základ dane po odpočítaní daňovej straty bude vo výške 13 875 €.

Tabuľka č. 5 Odpočet daňovej straty podľa ZDP

Rok	Daňová strata	Suma, ktorej nárok na umorenie už zanikol	Nárok na odpočet daňovej straty podľa ZDP	Zostatok na odpočítanie v ďalších rokoch
2015	4500 €	3375 €	1125 €	0 €
2016	-	-	-	-
2017	6000 €	1500 €	1500 €	3000 €
2018	2000 €	0 €	500 €	1500 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Situácia č. 2 Pán Marek podal daňové priznanie za rok 2019 v lehote do 2.11.2020 a v tomto daňovom priznaní umoril daňovú stratu podľa § 24b zákona Lex korona

Pán Marek eviduje nasledujúce, ešte neuplatnené daňové straty, na ktoré má nárok na odpočet:

- za rok 2015 vo výške $\frac{1}{4}$ daňovej straty t. j. 1125 €,
- za rok 2017 vo výške $\frac{3}{4}$ daňovej straty t. j. 4500 €,
- za rok 2018 v plnej výške daňovej straty t. j. 2000 €.

Živnostník Marek sa rozhodol, že si uplatní odpočet daňovej straty podľa § 24b zákona Lex korona. Umorí preto daňové straty v ich celkovej výške 7625 €. Jeho základ dane po odpočítaní nároku na umorenie daňovej straty bude vo výške 9375 € (od ZD 17 000 € odpočítame 7625 €).

Tabuľka č. 6 Daňová strata podľa § 24b zákona Lex korona

Rok	Daňová strata	Suma, ktorej nárok na umorenie už zanikol	Nárok na odpočet daň. straty podľa zákona Lex korona	Zostatok na odpočítanie v ďalších rokoch
2015	4500 €	3375 €	1125 €	0 €
2016	-	-	-	-
2017	6000 €	1500 €	4500 €	0 €
2018	2000 €	0 €	2000 €	0 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Situácia č. 3 Pán Marek podal daňové priznanie za rok 2019 predtým, ako sa dal uplatniť odpočet daňovej straty podľa § 24b zákona Lex korona

Počas pandémie mohla nastať situácia, že daňovník podal daňové priznanie za rok 2019 do 31. marca a v tomto daňovom priznaní umoril daňové straty podľa ZDP, pretože vtedy nebola možnosť odpočtu daňovej straty podľa zákona Lex korona.

Pán Marek si uvedomil, že by bolo pre neho výhodnejšie odpočítať daňovú stratu podľa § 24b zákona Lex korona. Keďže termín na podanie daňového priznania za rok 2019 je predĺžený do 2. novembra 2020, živnostník môže podať opravné daňové priznanie a uplatniť si v ňom výhodnejší odpočet daňovej straty.

3.3 Odpočet daňovej straty v ďalších rokoch v nadväznosti na uplatnenie odpočtu podľa zákona Lex korona

Pani Vladimíra je živnostníčka, ktorá v roku 2019 dosiahla základ dane vo výške 2700 € a uplatnila si možnosť umorenia daňovej straty podľa zákona Lex korona. Od základu dane si odpočítala zvyšné časti daňových strát za roky 2015 a 2016. Za rok 2017 si neuplatnila daňovú stratu v plnej výške, ale iba v sume 600 €, pretože daňové straty možno uplatniť iba do výšky 100 % základu dane. Po odpočítaní daňových strát od základu dane, vyšiel pani Vladimíre základ dane vo výške 0 € a teda aj jej výsledná daňová povinnosť bola vo výške 0 €.

Tabuľka č. 7 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2019

Rok	Daňová strata	Suma, ktorej nárok na umorenie už zanikol	Odpočet daňovej straty podľa zákona Lex korona	Zostatok na odpočítanie v ďalších rokoch	Nárok na odpočet zvyšnej časti v rokoch
2015	2000 €	1500 €	500 €	0 €	-
2016	3200 €	1600 €	1600 €	0 €	-
2017	2000 €	500 €	600 €	900 €	2020, 2021
2018	1000 €	0 €	0 €	750 €	2020,2021,2022

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcom zdaňovacom období dosiahla pani Vladimíra základ dane vo výške 900 €. V daňovom priznaní za rok 2020 môže živnostníčka pri odpočte daňovej straty postupovať len podľa § 30 ZDP. Pani Vladimíra si v roku 2021 môže umoriť ešte neuplatnené daňové straty:

- za rok 2017 vo výške $\frac{1}{4}$ daňovej straty, t. j. 500 €,
- za rok 2018 vo výške $\frac{1}{4}$ daňovej straty, t. j. 250 €.

Daňovú stratu za rok 2016 si už nemôže uplatniť, pretože využila v predchádzajúcom zdaňovacom období nárok na 100 % odpočet daňovej straty podľa zákona Lex korona. Za rok 2019 si nemôže tiež uplatniť daňovú stratu, pretože dosiahla základ dane. Základ dane pani Vladimíry po umorení daňových strát bude vo výške 150 €.

Tabuľka č. 8 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2020

Rok	Daňová strata	Suma, ktorej nárok na umorenie už zanikol	Odpočet daňovej straty podľa § 30 ZDP	Zostatok na odpočítanie v ďalších rokoch	Nárok na odpočet zvyšnej časti v rokoch
2016	3200 €	3200 €	0 €	0 €	-
2017	2000 €	1100 €	500 €	400 €	2021
2018	1000 €	250 €	250 €	500 €	2021, 2022
2019	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastné spracovanie

3.4 Daňová strata vykázaná po 1. januári 2020

Pán Adam je fyzická osoba – podnikateľ. Za rok 2022 dosiahol základ dane vo výške 1800 €. V predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach vykázal:

- za rok 2018 daňovú stratu vo výške 200 €,
- za rok 2019 daňovú stratu vo výške 800 €,
- za rok 2020 základ dane vo výške 600 €,
- za rok 2021 daňovú stratu vo výške 1400 €.

Pán Adam má nárok na umorenie poslednej štvrtiny daňovej straty vykázanej za rok 2018 vo výške $\frac{1}{4}$, t. j. 50 €. Za rok 2019 si môže umoriť tretiu štvrtinu daňovej straty vo výške $\frac{1}{4}$, t. j. 200 €. Pre daňové straty vykázané po 1. 1. 2020 platia nové pravidlá, ktoré si ukážeme v nasledujúcich príkladoch.

Situácia č. 1 Odpočet daňovej straty u mikrodaňovníka

Spôsob odpočtu daňovej straty, ktorý si v tejto situácii analyzujeme, môže mikrodaňovník použiť prvýkrát na daňovú stratu vykázanú za rok 2021. To, ktorá fyzická osoba sa považuje za mikrodaňovníka je uvedené v § 2 písm. w) zákona o dani z príjmov v ZNP. Ak pán Adam spĺňa podmienky pre nadobudnutie statusu mikrodaňovníka, daňové straty si môže nerovnomerne odpočítavať v piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach v plnej výške. Pán Adam má nárok na umorenie daňovej straty vykázanej za rok 2021 v celej sume, t. j. 1400 €. Základ dane po odpočítaní daňových strát je 150 €.

Spôsob výpočtu: $1800 - 50 - 200 - 1400 = 150$ €

Tabuľka č. 9 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2022 u mikrodaňovníka

Rok	Daňová strata	Suma, ktorej nárok na umorenie už zanikol	Odpočet daňovej straty podľa §30 ZDP	Zostatok na odpočítanie v ďalších rokoch	Nárok na odpočet zvyšnej časti v rokoch
2018	200 €	150 €	50 €	0 €	-
2019	800 €	400 €	200 €	200 €	2023
2020	-	-	-	-	-
2021	1400 €	-	1400 €	0 €	-

Zdroj: vlastné spracovanie

Situácia č. 2 Spôsob odpočtu daňovej straty u FO, ktorá nie je mikrodaňovník

V prípade, ak pán Adam nespĺňa podmienky na postavenie mikrodaňovníka, daňovú stratu za rok 2021 môže umoriť maximálne vo výške 50 % zo základu dane, t. j. do sumy 900 €. Základ dane po odpočítaní daňových strát je 650 €.

Spôsob výpočtu: $1800 - 50 - 200 - 900 = 650$ €

Tabuľka č. 10 Odpočet daňovej straty v DP za rok 2022

Rok	Daňová strata	Suma, ktorej nárok na umorenie už zanikol	Odpočet daňovej straty podľa ZDP	Zostatok na odpočítanie v ďalších rokoch	Nárok na odpočet zvyšnej časti v rokoch
2018	200 €	150 €	50 €	0 €	-
2019	800 €	400 €	200 €	200 €	2023
2020	-	-	-	-	-
2021	1400 €	-	900 €	500 €	2023, 2024, 2025, 2026

Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedených príkladov je zrejmé, že v prípade, že fyzická osoba spĺňa podmienky pre nadobudnutie statusu mikrodaňovníka, daňové straty si môže umoriť výhodnejším spôsobom. V situácii č. 1, v ktorej si živnostník odpočítaval daňovú stratu ako mikrodaňovník, bol základ dane po odpočítaní daňových strát 150 €, čo je o 500 € menej ako v prípade keď nespĺňal podmienky pre status mikrodaňovníka.

3.5 Daňový bonus na dieťa počas pandémie

Pani Marta je živnostníčka, ktorá žije v domácnosti s dvomi deťmi. Prvé dieťa má 5 rokov a druhé študuje na vysokej škole a má 21 rokov. Živnostníčka dosiahla za zdaňovacie obdobie 2020 príjmy zo živnosti vo výške 3200 €. Živnostníčke bol v priebehu roka 2020 vyplatený príspevok na náhradu straty príjmu kvôli koronavírusu vo výške

500 € z projektu Prvá pomoc, ktorú správne nezahrnula do zdaniteľných príjmov, pretože sa jedná o príjem oslobodený od dane.

Za normálnych okolností by pani Marta nemala nárok na poberanie daňového bonusu na dieťa, pretože jej zdaniteľné príjmy nedosiahli výšku 3480 € (minimálna hranica na posudzovanie nároku na daňový bonus na dieťa), ale len 3200 €. Pri posudzovaní daňového bonusu na dieťa za rok 2020 došlo k prijatiu zákona č. 47/2021 Z. z., ktorý umožňuje pri posudzovaní hranice zdaniteľných príjmov pre účely vyčíslenia nároku na daňový bonus zahrnúť aj niektoré príjmy, ktoré sú oslobodené od dane. Plnenie poskytnuté v rámci projektu Prvá pomoc, ktoré bolo pani Marte vyplatené vo výške 500 €, môžeme zahrnúť do hranice príjmov na posudzovanie daňového bonusu na dieťa. Živnostníčke vzniká daňový bonus na dieťa pretože dosiahla príjmy vo výške 3700 € (3200+500) a splnila podmienku dosiahnutia príjmov minimálne vo výške 3480 €.

Výška ročného daňového bonusu za rok 2020 je na dieťa do 6 rokov 545,28 € a pre dieťa nad 6 rokov 272,64 €. Keďže pani Marta má 2 deti, jedno pod 6 rokov a druhé nad 6 rokov, celková výška ročného daňového bonusu na dieťa, ktorú si môže uplatniť je 817,92 €.

3.6 Výsledky dotazníkového prieskumu

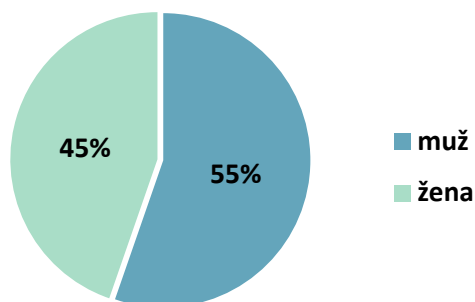
V poslednej kapitole bakalárskej práce sme sa zamerali na získanie odpovedí od respondentov, ktorí podnikajú ako fyzické osoby a za rok 2019 zostavovali daňové priznanie. Dotazník nám vyplnilo 47 respondentov, ktorých sme kontaktovali osobne, prostredníctvom sociálnych sietí a emailu. Dotazník sa skladal z 15 otázok, z toho 4 otázky boli kombináciou predpripravených odpovedí, kde mohli respondenti zakliknúť vlastnú alebo predpripravenú odpoveď a 1 otázka bola nepovinná.

Prvých 5 otázok je klasifikačných, zameraných na získanie informácií o respondentoch. Zvyšnými otázkami zisťujeme či fyzické osoby využili daňové opatrenia, či im porozumeli a ako bola ich finančná situácia ovplyvnená pandémiou. Tiež sa pýtame na ich názory a odporúčania.

Otázka č. 1 *Pohlavie*

Prvá otázka bola zameraná na zistenie pohlavia respondentov. Muži tvoria 55 % respondentov, ženy tvoria 45 % opýtaných.

Graf č. 2 Pohlavie respondentov

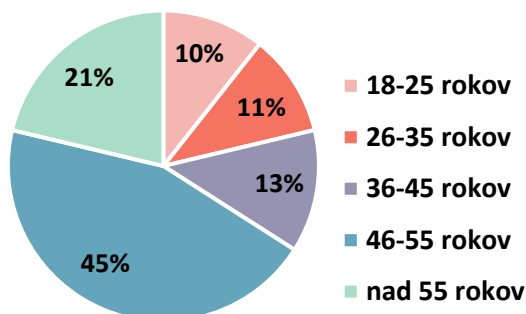

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 2 *Veková skupina*

V druhej otázke nás zaujímala veková skupina respondentov. Najviac opýtaných má 46-55 rokov. Najmenej opýtaných je vo veku 18-25 rokov.

Graf č. 3 Vek respondentov

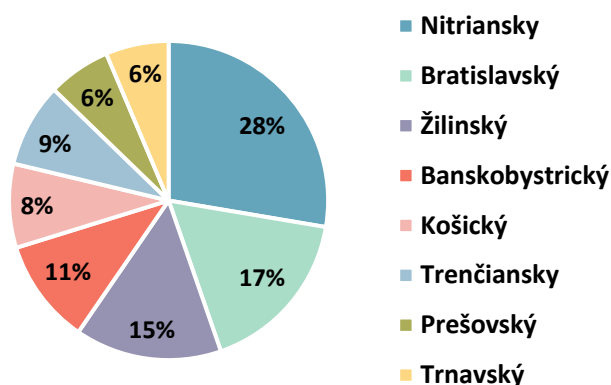

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 3 *Z akého kraja ste?*

V tretej otázke zisťujeme z akého kraja sú opýtaní. Najviac opýtaných je z Nitrianskeho kraja, za ním nasleduje Bratislavský, Žilinský, Banskobystrický, Trenčiansky, Košický, Trnavský a Prešovský kraj.

Graf č. 4 Kraj z ktorého respondenti pochádzajú

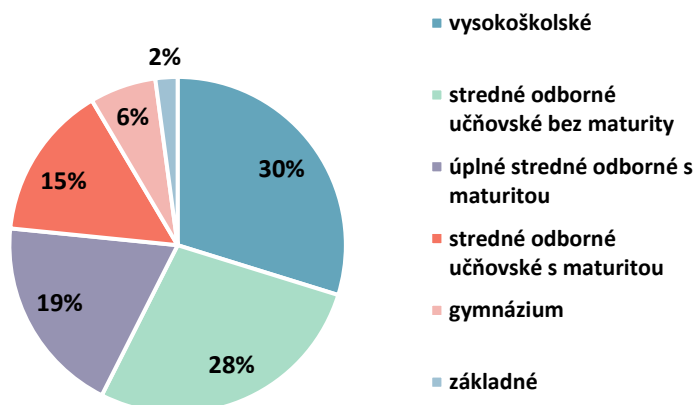

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 4 Najvyššie ukončené vzdelanie

V štvrtej otázke sme zisťovali vzdelanie respondentov. Najviac opýtaných, ktorí nám dotazník vyplnili majú vysokoškolské vzdelanie, za nimi nasledujú respondenti s ukončeným vzdelaním stredným odborným učňovským bez maturity, úplným stredným odborným s maturitou a stredným odborným učňovským s maturitou. Len 6 % respondentov má najvyššie ukončené vzdelanie gymnázium. Iba 2 % opýtaných má najvyššie ukončené vzdelanie základné.

Graf č. 5 Najvyššie ukončené vzdelanie

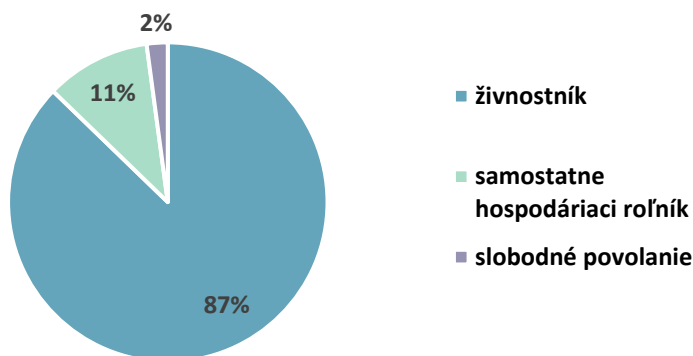

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 5 Akou formou podnikáte?

V piatej otázke sme sa pýtali akou formou fyzické osoby vykonávajú samostatne zárobkovú činnosť. Najviac opýtaných podniká ako živnostník, 11 % opýtaných ako samostatne hospodáriaci roľník. Najmenej respondentov vykonáva slobodné povolanie.

Graf č. 6 Forma podnikania

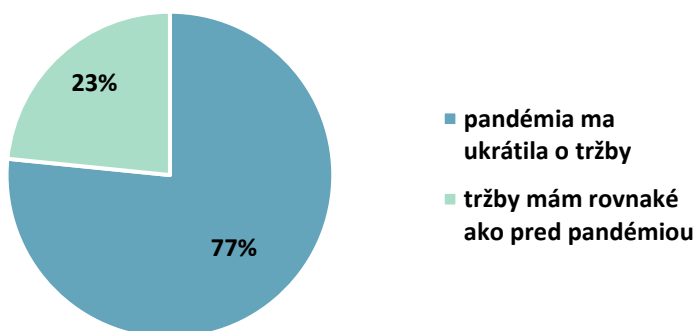

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 6 Bola vaša finančná situácia ovplyvnená pandémiou?

V šiestej otázke sme sa pýtali, ako bola finančná situácia respondentov ovplyvnená pandémiou. Až 77 % respondentov uviedlo, že ich pandémia ukrátila o tržby. Zvyšná časť uviedla, že ich tržby ostali rovnaké ako pred pandémiou. Žiadnemu z respondentov tržby počas pandémie nevzrástli.

Graf č. 7 Vplyv pandémie na finančnú situáciu

Zdroj: vlastné spracovanie

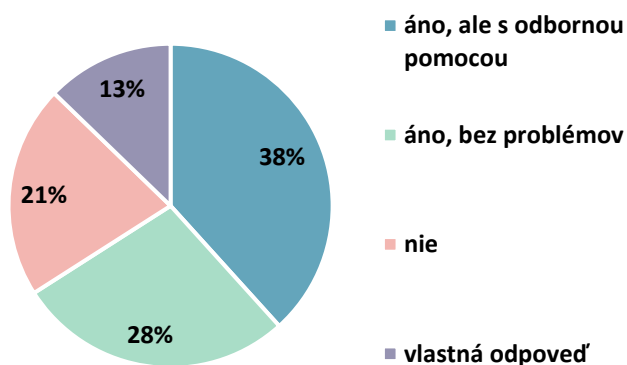
Otázka č. 7 Počas pandémie bol prijatý zákon č. 67/2020 Z .z., označovaný ako Lex korona, ktorý bol veľakrát novelizovaný. Dokázali ste sa zorientovať v rýchlo sa meniacich zákonoch?

V ďalšej otázke sme zisťovali, či sa respondenti dokázali v novelách zákona Lex korona zorientovať. V tejto otázke mohli respondenti vybrať z troch odpovedí alebo napísať vlastnú odpoveď. Najviac respondentov uviedlo, že sa v novelách zákona dokázali zorientovať s odbornou pomocou. Za nimi nasledovalo 28 % opýtaných, ktorí sa v novelách dokázali zorientovať bez problémov. Až 21 % respondentov uviedlo, že sa v novelách zákona nedokázali zorientovať. Zvyšná časť respondentov uviedla vlastnú odpoveď.

Vlastné odpovede:

- „Zaujímala som sa len o opatrenia, ktoré sa ma týkali, postačovali mi skupiny na Facebooku.“
- „Tento zákon ma nezasiahol.“
- „Nebolo to potrebné, účtovníctvo mi robí syn.“
- „Pre mňa úplne bezpredmetný zákon.“
- „O zákone som netušil.“
- „Musela som sa poradiť s účtovníčkou.“

Graf č. 8 Novelý zákona Lex korona

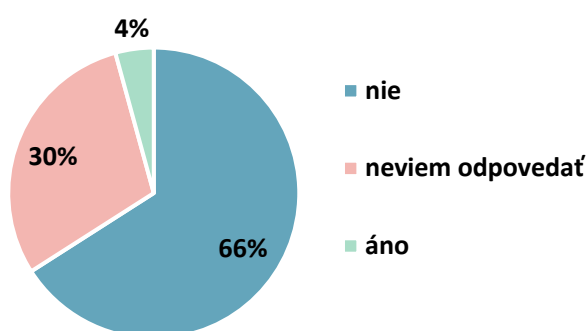

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 8 *Myslíte, že opatrenia v oblasti daní obsiahnuté v zákone Lex korona boli dostatočné?*

V ôsmej otázke sme sa pýtali respondentov či pokladajú opatrenia v oblasti daní obsiahnuté v zákone Lex korona za dostatočné. Najväčšia časť opýtaných uviedla, že pomoc zo strany štátu v oblasti daní nebola dostatočná. Časť respondentov uviedla, že na otázku nevedia odpovedať. Iba 4 % opýtaných uviedlo, že opatrenia v oblasti daní boli dostatočné.

Graf č. 9 Opatrenia v oblasti daní

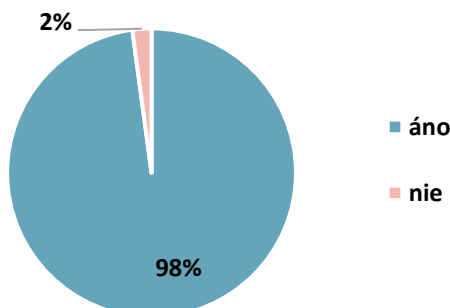

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 9 *Myslíte si, že ak by sa v budúcnosti vyskytla podobná situácia ako pandémie mal by štát podporovať FO opatreniami a úľavami v oblasti daní?*

V deviatej otázke sme sa pýtali či respondenti pokladajú za dôležité podporu zo strany štátu v oblasti daní počas nepriaznivej situácie. Takmer všetci opýtaní odpovedali, že si myslia, že je to dôležité. Iba 2 % opýtaných to nepokladá za dôležité.

Graf č. 10 Úľavy v oblasti daní počas nepriaznivej situácie

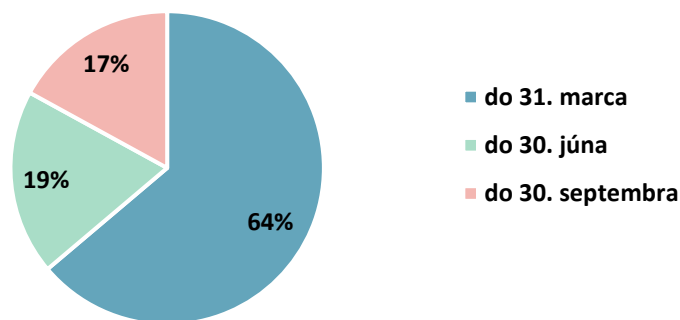

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 10 Kedy ste podali daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2019?

Ďalšia otázka bola zameraná na to, aby sme zistili kedy respondenti podali daňové priznanie za rok 2019. Až 64 % respondentov podalo daňové priznanie do 31. marca, 19 % do 30. júna a zvyšných 17 % opýtaných do 30. septembra. Ani jeden z respondentov nepodával daňové priznanie za rok 2019 v špeciálne predĺženej lehote do 2. novembra 2020.

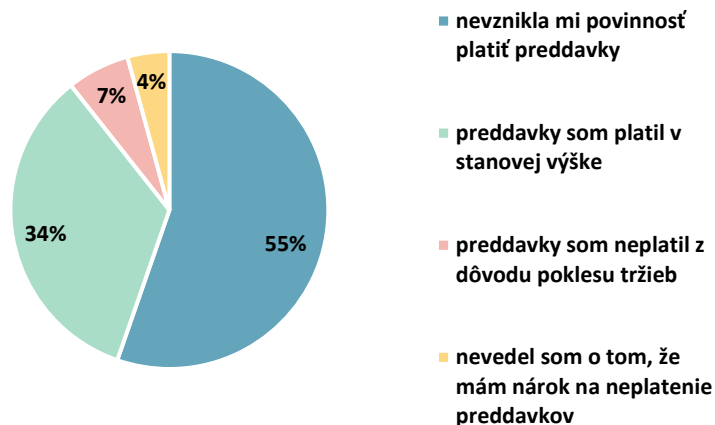
Graf č. 11 Podávanie daňového priznania za rok 2019

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 11 Platili ste v období od mája 2020 do septembra 2020 preddavky na daň z príjmov FO alebo ste mali nárok na neplatenie preddavkov (vaše tržby klesli minimálne o 40 % oproti predchádzajúcemu obdobiu)?

Graf č. 12 Platenie preddavkov

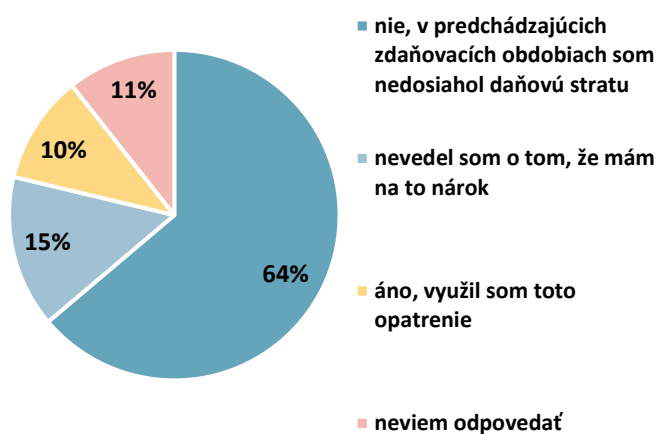
Zdroj: vlastné spracovanie

V poradí jedenástej otázke sme zisťovali či respondenti platili preddavky. Až 55 % opýtaných odpovedalo, že neplatili preddavky, pretože im nevznikla táto povinnosť. Preddavky platilo v stanovnej výške 34 % opýtaných. Úľavu pri poklese tržieb využilo 7 % opýtaných. Zvyšná časť respondentov mala nárok na neplatenie preddavkov, ale nevedela o tom.

Otázka č. 12 *Ak ste dosiahli v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach daňovú stratu mali ste nárok na jej výhodnejší odpočet podľa zákona Lex korona. Využili ste toto opatrenie?*

V dvanástej otázke sme sa pýtali, či fyzické osoby dosiahli v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach daňovú stratu, a ak áno, tak či využili jej výhodnejší odpočet podľa zákona Lex korona. Keďže táto otázka mohla byť zložitejšia na pochopenie, zaradili sme aj odpoveď „neviem odpovedať“. Až 64 % respondentov nedosiahlo v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach daňovú stratu. Približne 15 % opýtaných nevedelo o tom, že majú nárok na výhodnejší odpočet daňovej straty. Zvýhodnený odpočet daňovej straty podľa zákona Lex korona využilo 10 % opýtaných a 11 % uviedlo, že nevedia odpovedať na danú otázku. Ani jeden z respondentov sa nerozhodol odpočítať daňovú stratu podľa pravidiel ZDP.

Graf č. 13 Odpočet daňovej straty

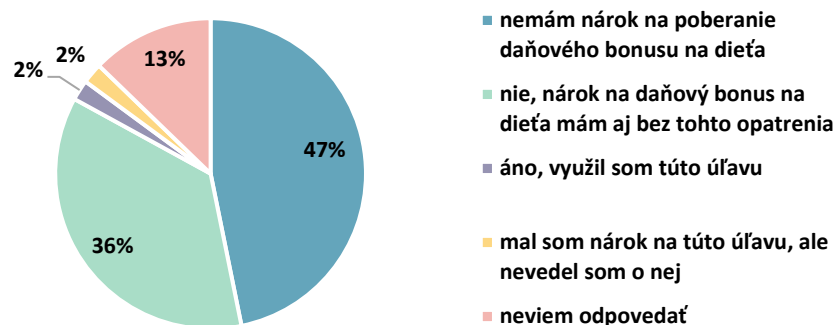

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 13 *Ak vaše zdaniteľné príjmy za rok 2020 nepresiahli 3480 € a preto ste nemali nárok na daňový bonus na dieťa a zároveň ste dostávali napr. pandemické nemocenské alebo ošetrovné, mohli ste tieto príjmy započítať do tejto sumy tak, aby vám vyšiel nárok na daňový bonus na dieťa. Využili ste toto opatrenie?*

V nasledujúcej otázke sme zisťovali, či mali respondenti za rok 2020 nárok na daňový bonus na dieťa. Ak nemali nárok na daňový bonus z dôvodu, že ich príjmy za rok 2020 nepresiahli 3480 €, mohli si do príjmov zaradiť aj niektoré iné príjmy, ktoré za normálnych okolností nie je možné započítavať do hranice minimálnych príjmov. Z dôvodu zložitosti otázky sme sa rozhodli zaradiť aj odpoveď „neviem odpovedať“. Najväčšia časť respondentov uviedla, že nemá nárok na poberanie daňového bonusu na dieťa. Takmer 36 % opýtaných odpovedalo, že nárok na daňový bonus na dieťa majú aj bez využitia úľavy. Na otázku nevedelo odpovedať 13 % opýtaných. Iba 2,1 % respondentov využilo toto opatrenie a rovnaké percento uviedlo, že mali nárok na úľavu, ale nevedeli o nej.

Graf č. 14 Daňový bonus na dieťa

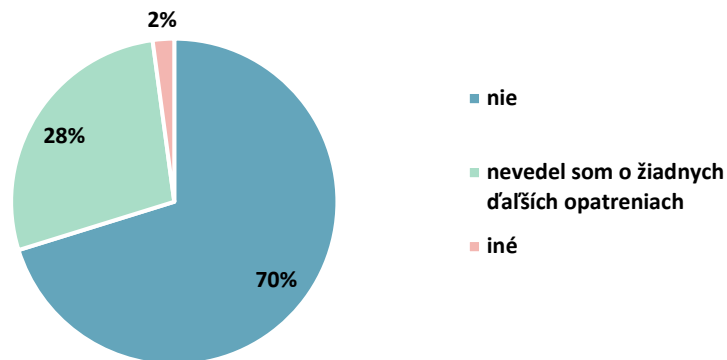

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 14 *Využili ste počas pandémie aj iné opatrenia v oblasti daní?*

V štrnástej otázke sme sa pýtali, či respondenti využili iné opatrenia v oblasti daní. Až 70 % opýtaných odpovedalo, že nevyužili žiadne ďalšie opatrenia. Takmer 28 % respondentov uviedlo, že nevedelo o žiadnych ďalších opatreniach. Zvyšné 2 % napísali vlastnú odpoveď, ktorá ale nemá žiadnu výpovednú hodnotu, pretože opatrenie, ktoré uviedli sa netýka oblasti daní.

Graf č. 15 Využitie ďalších opatrení v oblasti daní

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 15 Aký je váš názor na opatrenia v oblasti daní a aké sú vaše odporúčania v tejto oblasti, ktoré by sa mohli prijať v budúcnosti ak nastane podobná situácia?

Posledná otázka bola zameraná na názor respondentov na úľavy v oblasti daní, ktoré boli prijaté počas pandémie. Respondenti mohli uviesť odporúčania, ktoré by sa mali prijať v budúcnosti, ak by nastala podobná situácia. Táto otázka bola otvorená a nepovinná, opýtaní teda nemuseli na ňu odpovedať.

Vlastné odpovede:

- „Lepšia pomoc malým a stredným podnikateľom, brať si príklad z okolitých štátov.“
- „Negatívne vnímam príliš veľa novelizácií.“
- „Znížiť dane a zvýšiť pomoc malým podnikateľom.“
- „Nekompetentné, chaotické.“
- „Rozumná podpora pre všetkých podnikateľov, ale aj kontrola dodržiavania podmienok.“
- „Privítala by som menej novelizácií zákona.“

Záver

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo zistiť, aké daňové zvýhodnenia v oblasti dane z príjmov mohli fyzické osoby využiť počas obdobia pandémie a analyzovať účinnosť týchto opatrení. Zistili sme, že jednou z úľav, ktoré fyzické osoby mohli využiť, bolo posunutie lehoty na podanie daňového priznania až do 2. novembra 2020. V bežnom zdaňovacom období fyzické osoby, ktoré si lehotu na podanie daňového priznania nepredĺžia, podávajú daňové priznanie do 31. marca. V dotazníkovom prieskume sme zistili, že väčšina opýtaných podala daňové priznanie v nepredĺženej lehote podľa ZDP, takže odloženú lehotu na podanie daňového priznania nevyužili.

Ďalšiu výhodu, ktorú daňovníci, ktorým klesli tržby najmenej o 40 %, mohli využiť bolo neplatenie preddavkov na daň z príjmov. V dotazníkovom prieskume toto opatrenie využilo 7 % respondentov, pričom časť fyzických osôb uviedla, že nevedeli o tom, že majú nárok na neplatenie preddavkov. Okrem neplatenia preddavkov mohli fyzické osoby využiť aj možnosť platenia nižších preddavkov v prípade, že podali daňové priznanie za rok 2019. Na základe tohto opatrenia mohli daňovníci platiť preddavky vypočítané podľa daňového priznania z ktorého im vyplývala nižšia povinnosť.

Počas pandémie sa ešte neuplatnená daňová strata z predchádzajúcich rokov dala umoriť dvomi spôsobmi. Daňovníci si mohli zvoliť či budú daňovú stratu umorovať podľa pravidiel uvedených v Zákone o dani z príjmov, alebo podľa zákona Lex korona. V dotazníkovom prieskume nám 10 % opýtaných uviedlo, že umorovali daňovú stratu podľa zákona Lex korona. Značná časť respondentov nevedela o tom, že majú nárok na zvýhodnený odpočet daňovej straty a niektorí uviedli, že nevedia odpovedať. To, ktorý spôsob umorenia daňovej straty bol výhodnejší je u každého podnikateľa individuálne a je to predmetom daňovej optimalizácie a analýzy. V súvislosti s umorovaním daňových strát nastali v legislatíve mnohé zmeny. V tretej kapitole bakalárskej práce sme si na praktických príkladoch ukázali umorovanie daňovej straty počas pandémie, v nadväznosti na pandémiu a umorovanie daňovej straty vykázanej po 1. januári 2020.

Daňový bonus na dieťa je daňové zvýhodnenie, ktoré v daňovom priznaní fyzických osôb priamo znižuje výšku dane z príjmov. Vplyvom pandémie boli niektoré podniky zavreté, veľa kupujúcich bolo v karanténe, v dôsledku čoho mnohí podnikatelia

utrpeť straty príjmov z podnikateľskej činnosti. Viac ako tri štvrtiny respondentov v dotazníkovom prieskume uviedlo, že ich tržby počas pandémie klesli. V prípade, že fyzickým osobám poklesli zdaniteľné príjmy pod minimálnu hranicu na získanie daňového bonusu na dieťa, mohli si uplatniť pre účely posúdenia nároku na daňový bonus aj iné, inak oslobodené príjmy. V našom dotazníku túto úľavu využilo 2 % respondentov.

Jedným z čiastkových cieľov, ktoré sme si stanovili, bolo zistiť či opatrenia obsiahnuté v zákone Lex korona boli zrozumiteľné. Tento zákon sa veľakrát novelizoval a preto mohlo byť náročné neustále sledovanie zmien. Viac ako 38 % respondentov dotazníkového prieskumu uviedlo, že sa v novelách zákona Lex korona dokázali zorientovať s odbornou pomocou. Počas pandémie vyšlo viacero odborných publikácií a článkov, ktoré zákon Lex korona vysvetľovali s uvedením praktických príkladov. Niektorí respondenti sa vyjadrili, že účtovníctvo im spracovávajú externí účtovníci alebo rodinní príslušníci a preto tomuto zákonu nevenovali zvláštnu pozornosť. Jedna tretina opýtaných zákonu porozumela bez problémov a značná časť respondentov uviedla, že sa v zákone nevedeli zorientovať. Zistili sme, že väčšina fyzických osôb pokladá úľavy v oblasti daní počas nepriaznivej situácie za dôležité.

V prvej kapitole bakalárskej práce sme sa venovali teoretickému vysvetleniu pojmov potrebných pre pochopenie pandemických opatrení v oblasti dane z príjmov. Tieto opatrenia sme si vysvetľovali a analyzovali. V druhej kapitole sme písali o cieľoch, metodike a použitých metódach v bakalárskej práci. Posledná, tretia kapitola bola zameraná na aplikáciu opatrení uvedených v zákone Lex korona. V rámci tretej kapitoly sme vytvorili krátky dotazník, v ktorom sme zisťovali využiteľnosť a zrozumiteľnosť opatrení z pohľadu fyzických osôb.

V dôsledku zvýšenej mobility vo svete môžeme predpokladať, že okrem pandémie koronavírusu budeme svedkami aj ďalších globálnych pandémieí. Tieto skutočnosti negatívne vplyvajú na podnikateľské prostredie a je v záujme štátu aby flexibilne a efektívne reagoval na nepriaznivé zmeny. Zákon Lex korona, ktorý bol prijatý na zmiernenie nepriaznivej situácie môže byť podkladom a východiskom pri tvorbe špeciálnych zákonov počas mimoriadnych situácií v budúcnosti. Na základe dotazníkového prieskumu vieme povedať, že daňovníci by uvítali menej novelizácií zákona a väčšiu pomoc v oblasti daní počas nepriaznivej situácie.

Zoznam použitej literatúry

1. BAŠTINCOVÁ, Anna. 2016. *Účtovníctvo a dane fyzických osôb*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. 117 s. ISBN 978-80-8168-534-7
2. BRNOVÁ, Miroslava. Preddavky na daň z príjmov počas mimoriadnych opatrení - lex korona 3 a 4. In *Dane - účtovníctvo - odvody: bez chýb, pokút a penále*. Žilina: Poradca, 2020a, 24-25. ISSN 1336-7986.
3. BRNOVÁ, Miroslava. Daňová strata ako súčasť opatrení v oblasti dane z príjmov počas obdobia mimoriadnej situácie. In *Dane a účtovníctvo v praxi: mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020b, 25(6), 2-5. ISSN 1335-7034.
4. FISCHEROVÁ, Anna a Zdenka KOVÁČOVÁ. Mimoriadne opatrenia na zmiernenie dôsledkov pandémie koronavírusu v oblasti dane z príjmov, správy daní, DPH, dane z motorových vozidiel, účtovníctva, správnych poplatkov a používania registračných pokladníc. In *Dane a účtovníctvo: rady a riešenia*. Žilina: Poradca podnikateľa, 2020, 17(6), 2-15. ISSN 1336-426X.
5. JAMBRICHOVÁ, Silvia. Skončenie uplatňovania opatrení v oblasti dane z príjmov FO zavedených pre zmiernenie dosahov pandémie. In *Dane a účtovníctvo v praxi: mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020a, 25(11), 2-11. ISSN 1335-7034.
6. JAMBRICHOVÁ, Silvia. Platenie preddavkov na daň z príjmov fyzickej osoby počas pandémie. In *Dane a účtovníctvo v praxi: mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020b, 25(6), 6-14. ISSN 1335-7034.
7. KOLEMBUS, Anton. Odpočítanie daňovej straty v DP 2020. In *Dane - účtovníctvo - odvody: bez chýb, pokút a penále*. Žilina: Poradca, 2020a, 24-25. ISSN 1336-7986.
8. KOLEMBUS, Anton. Odpočítanie daňovej straty v daňovom priznaní v roku 2020. In *Dane a účtovníctvo v praxi: mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020b, 25(9), 44-48. ISSN 1335-7034.
9. MATLOVIČOVÁ, Iveta. Zmeny pri uplatňovaní daňového bonusu na dieťa. In *Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi: mesačník plný informácií z oblasti účtovníctva, daní, práva a miezd pre rozpočtové, príspevkové organizácie a obce*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, 16(3), 26-29. ISSN 1337-0197.

10. RABATINOVÁ, Marcela. Daňový bonus v praxi v roku 2020. In Dane a účtovníctvo v praxi: mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, 25(10), 4-17. ISSN 1335-7034.

Zoznam použitých internetových zdrojov

1. BISNODE. Slováci vlani masívne rušili živnosti. Tento rok bude ešte horší, predpovedá Bisnode. In: dnb.com 2020. online. [cit. 2021-11-04]. Dostupné na: <https://www.dnb.com/sk-sk/o-bisnode/o-nas/novinky/slovaci-vlani-masivne-rusili-zivnosti/>
2. BISNODE. Situácia so živnostníkmi sa lepší. Ich počet rastie. In: dnb.com 2021. online. [cit. 2021-11-04]. Dostupné na: <https://www.dnb.com/sk-sk/o-bisnode/o-nas/novinky/situacia-so-zivnostnikmi-sa-lepsi-ich-poet-rastie/>
3. ČERNEGOVÁ, Anna. Čiastkový základ dane u fyzickej osoby v roku 2020 – ako sa počíta?. In: podnikajte.sk 2020a. online. [cit. 2021-11-07]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/ciastkovy-zaklad-dane-u-fyzickej-osoby-2020-ako-sa-pocita>
4. ČERNEGOVÁ, Anna. Výdavky na testovanie zamestnancov a iných osôb – sú daňové?. In: podnikajte.sk 2020b. online. [cit. 2021-11-28]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/vydavky-na-testovanie-zamestnancov>
5. ČERNEGOVÁ, Anna. Odklad daňového priznania za rok 2020 (v roku 2021) – vzor. In: podnikajte.sk 2021a. online. [cit. 2021-11-07]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/odklad-danoveho-priznania-2021-vzor>
6. ČERNEGOVÁ, Anna. Daňové priznanie za zomrelého daňovníka. In: podnikajte.sk 2021b. online. [cit. 2021-11-13]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danove-priznanie-za-zomreleho-danovnika>
7. ČERNEGOVÁ, Anna. Preddavky na daň z príjmov fyzických osôb v roku 2021. In: podnikajte.sk 2021c. online. [cit. 2021-11-13]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/preddavky-dan-z-prijmov-fyzickych-osob-2021>
8. FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Výpočet základu dane fyzickej osoby. In: podpora.financnasprava.sk . online. [cit. 2021-11-7]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/716030-V%C3%BDpo%C4%8Det-z%C3%A1kladu-dane-fyzickej-osoby>
9. MURÁNI, Marcel. Daňové dopady testovania na COVID-19. In: emineopartners.sk 2021. online. [cit. 2022-23-3]. Dostupné na: <https://www.emineopartners.sk/danove-dopady-testovania-na-covid-19/>

10. POHORELÁ, Petra. Fyzická a právnická osoba – v čom sa líšia? In: podnikajte.sk 2010. online. [cit. 2021-11-1]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/fyzicka-pravnicka-osoba>
11. POHORELÁ, Petra. Založenie živnosti v roku 2021. In: podnikajte.sk 2021. online. [cit. 2021-11-1]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-2021>
12. SOLÍKOVÁ, Veronika. Odklad daňového priznania pre všetkých do 30. 6. 2020. In: podnikajte.sk 2020a. online. [cit. 2021-11-7]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/odklad-danoveho-priznania-pre-vsetkych-do-30-6-2020>
13. SOLÍKOVÁ, Veronika. Daňový bonus a nové posudzovanie výšky príjmov za rok 2020. In: podnikajte.sk 2020b. online. [cit. 2021-11-14]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danovy-bonus-posudzovanie-vysky-prijmov-2020>
14. VIDOVÁ, Michaela. Zvýhodnené platenie preddavkov na daň z príjmov (nariadenie vlády č. 104/2020 Z. z.). In: danovecentrum.sk 2020. online. [cit. 2021-11-12]. Dostupné na: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/zvyhodnene-platenie-preddavkov-na-dan-z-prijmov-nariadenie-vlady-c-104-2020-z-z-aktualita-dc-5-2020.htm>

Zoznam použitých legislatívnych predpisov a zákonov

1. Zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 595/2003 Z. z. Zákon o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 42/1994 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o civilnej ochrane obyvateľstva